

Stockholm den 18 februari 2021

Justitiedepartementet
Enheten för processrätt och domstolsfrågor
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.dom@regeringskansliet.se

Översänds endast per e-post

**Remissyttrande över promemorian En utvidgad möjlighet
för hovrätter att avgöra tvistemål på handlingarna
– dnr Ju2020/04371**

Centrum för rättvisa har fått möjlighet att lämna synpunkter på ovan rubricerad promemoria och får anföra följande.

Centrum för rättvisa instämmer i bedömningen att uppenbarhetsrekvisitetet i 50 kap. 13 § rättegångsbalken kan tas bort för att åstadkomma ökad effektivitet och flexibilitet i handläggningen av tvistemål i hovrätterna.

Centrum för rättvisa föreslår dock att det tydliggörs i författningskommentaren att frågan om en huvudförhandling är behövlig i hovrätten ska avgöras inte bara med hänsyn till målets bevisfrågor utan även dess rättsfrågor.

Redan i dag ska frågan om rättsfrågorna i målet ha fått tillräcklig belysning i tingsrätten eller under förberedelsen i hovrätten tillmätas betydelse vid bedömningen av om en huvudförhandling är uppenbart obehövlig eller inte (se rättsfallet ”Bassängen” NJA 2020 s. 652 p. 14). Det framstår dock inte som helt tydligt vad som avses med att en rättsfråga har fått tillräcklig belysning. Genom hänvisningen till förberedelsen i hovrätten skulle uttalandet snarast kunna uppfattas som att det tar sikte på domstolarnas utredning av målet. Uttalandet skulle därför motsatsvis kunna tolkas som att

en huvudförhandling i hovrätten är obehövlig så snart rättsfrågorna i målet är tydligt identifierade.

Centrum för rättvisa föreslår att det klargörs i författningskommentaren att det kan finnas situationer där rättsfrågorna är tydligt identifierade men där en förhandling ändå kan antas vara av värde för domstolens rättsliga bedömning, till exempel därför att målet rör svåra eller inte tidigare bedömda rättsfrågor.

Det kan i denna del noteras att pläderingens värde för domstolens rättsliga bedömning tidigare har lyfts fram i förarbeten till rättegångsbalken. I samband med 1989 års rättsbildningsreform uttalade Lagrådet att ”det inte torde bli ovanligt att HD vill hålla huvudförhandling för att ge parterna tillfälle att plädera muntligen i uppkommen prejudikatfråga. Inom HD torde råda en allmän uppfattning att muntliga pläderingar av skickliga partsföreträdare är av synnerligt värde för den rättsliga bedömningen”. (Se prop. 1988/89:78 om *Högsta domstolen och rättsbildningen*, s. 97.)

Det saknas skäl att tvivla på att pläderingen kan ha motsvarande värde vid hovrätternas rättsliga bedömningar i fall som aktualiserar svåra eller inte tidigare bedömda rättsfrågor. Centrum för rättvisa vill därför framhålla att huvudförhandling i hovrätten kan ha ett värde även i rena rättsfrågemål. Detta gäller inte bara för parterna utan även för domstolen, som får ett mer fullständigt underlag för sin bedömning och möjlighet att ställa frågor.

För att undvika att borttagandet av uppenbarhetsrequisitet i 50 kap. 13 § rättegångsbalken leder till att huvudförhandling i praktiken avskaffas i rättsfrågemål i hovrätt bör det alltså i författningskommentaren påminnas om att skäl för huvudförhandling kan avse såväl målets bevisfrågor som rättsfrågor. Vid den bedömningen bör parternas uppfattning i frågan tillmätas stor betydelse.

Som ovan,

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'F' followed by a long horizontal stroke that curves slightly upwards at the end.

Fredrik Bergman

Chef för Centrum för rättvisa

Föredraget av juristerna Alexander Ottosson och Natalie Staff